

Dirk Wanrooij

HET HUIS IN DE WOLKEN

Een liefde in Jemen

Alfabet Uitgevers

2023

Copyright © 2023 Dirk Wanrooij
Omslagbeeld en -ontwerp Elianne Koolstra
Auteursfoto Keke Keukelaar
Typografie binnenwerk Peter Verwey
Kaarten Roland Sillem

ISBN 978 90 213 4090 6
NUR 320

alfabetuitgevers.nl

Alfabet Uitgevers vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van dit boek is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Inhoud

Proloog	13
Deel I – Caïro	15
Deel II – Berlijn	117
Deel III – Amsterdam	233
Naschrift	249
Begrippen en namen	250
Politieke tijdlijn	255
Noten	257
Bibliografie	265

Proloog

In het eerste jaar van de oorlog kwam jij, degene tot wie dit boek gericht is, voor het eerst ter sprake. In een opwelling weliswaar, maar toch, er vloeiden tranen die dag. Het is wellicht moeilijk voor te stellen, maar jouw bestaan – het *idee* van een nageslacht – kwam voort uit een verlangen de beperkingen en barrières van een oorlog te ontstijgen. Als verzetsdaad welhaast. Als onze dierbaren opgesloten zitten achter onneembare grenzen maken we maar meer dierbaren – dat was de redenatie. Liefde als wapen in tijden van oorlog. Het maakte ons één, en dat was de enige juiste beslissing die we op dat moment konden nemen.

Als ik er – terugkijkend – iets van geleerd heb, is het dat het niet per se loont om ergens eindeloos over na te denken. Soms moet je handelen. Jij was onze oplossing. Jij. Niet eens vanwege wie of wat je bent, maar meer het feit *dat* je bent. Jij bent voor ons, je (voor)ouders, het tastbare bewijs dat kiezen voor liefde altijd juist is; daarmee ben je de directe tegenhanger van de omstandigheden waar je uit voortkomt.

Wat volgt, lief nageslacht, is geenszins beperkt tot een politiek verhaal over een oorlog. Verre van dat. Het is in de kern een relaas over grensoverschrijdende liefde tegen een achtergrond van revo-

lutie, opstand, oorlog en ontworteling, dat zich afspeelt in Jemen, Caïro, Berlijn en, uiteindelijk, Amsterdam. Het is een verhaal over jouw voorouders in Jemen en in Nederland, over mezelf en over Sara, over onze families en hoe deze met elkaar vervlochten zijn geraakt. Het is ook een verslag over de geleidelijke teloorgang van een regio en de flinterdunne grens tussen hoop en wanhoop.

Ten slotte, lief nageslacht, is wat voor je ligt jouw ontstaansgeschiedenis; een vertelling over de bizarre samenloop van omstandigheden die jouw leven heeft gevormd en mogelijk heeft gemaakt. Opdat je weet wat eraan ten grondslag ligt.

Aangenaam kennis te maken.

Deel I – Caïro

De eerste bommen vielen vroeg in de ochtend op 26 maart 2015.

Een kleine week eerder verbleven Sara en ik in het appartement van mijn zus, gelegen aan het Amsterdamse Westerpark. Een groter contrast met ons eigen dagelijks leven in die tijd was bijna niet voor te stellen. De Spaarndammerbuurt, met zijn combinatie van Amsterdamse school-architectuur en bonkige jarenvijftigapartementen, had zich in voorgaande jaren enorm ontwikkeld en gold inmiddels als een van de hipste buurten van de stad. De buurtkroegen van weleer, waar knipperende gokkasten in de hal hadden gestaan en waar de met tapijt bedekte tafeltjes steevast van een asbak werden voorzien, hadden zich na een korte sluiting recentelijk ontpopt tot peperdure wijnbars en zogenaamde *all-day*-eetgelegenheden. Jonge ouders fietsten er op hoge snelheid door de straten met hun weldoorvoede kroost blozend in een bak. Het gras in de perkjes had keurig de juiste lengte en de speeltuintjes tussen de huizen waren voorzien van rubberen tegels, zodat spelende kinderen zich bij een eventuele val niet of nauwelijks konden bezeren.

Zo anders was onze wereld. Sara en ik woonden allebei al jaren

in de Egyptische hoofdstad. De laatste vier te midden van een waar oproer. De Arabische Lente en de grauwe seizoenen die daarop volgden hadden we vanuit ons slaapkamerraam kunnen aanschouwen. Ik schreef er mijn eerste boek over, en voor de presentatie daarvan waren we in Nederland.

We waren laat opgestaan die dag. Het felle, wittige lentelicht scheen overweldigend naar binnen. Ik liep het kleine balkon naast de keukens op en haalde diep adem. De koude lucht die ik diep in mijn longen voelde doordringen, was zoetig van smaak, verkwikkend. De afwezigheid van een zware smogdeken maakte dat ik de eerste dagen in Nederland voortdurend het gevoel had net te zijn teruggekeerd van een hoogtestage, waardoor ik extra energie had. Of was het de stilte? Zelfs in hartje Amsterdam ontbrak de chaotische ruis, de ononderbroken kakofonie, waar we na al die jaren in Caïro aan gewend waren geraakt. Altijd wanneer ik van Caïro naar Amsterdam reisde, suisden mijn oren alsof ik net een nacht in een nachtclub had doorgebracht en eindelijk weer in bed lag.

Een ontbijt met hagelslag, verse croissants van de Albert Heijn, beschuit, roerei, roomboter en belegen kaas kwam langzaam op gang toen er plotseling paniek uitbrak in een van de vele appgroepen die de wijdvertakte familie van Sara onderhield. Haar telefoon, die op de ontbijttafel lag, vibreerde alsof de urgentie van de zaak was doorgedrongen in de bedrading. We keken elkaar aan. De afgelopen jaren waren periodieke onderbrekingen als gevolg van de actualiteit normaal geworden. Een ontspoorde trein, de arrestatie of verdwijning van activisten, publieke figuren en journalisten, een vliegtuig vol Russische badgasten dat ontploft, demonstraties, protesten, rellen, moslimbroeders, het leger dat het vuur opent op demonstranten – en dat was alleen nog maar in Egypte. De hele regio bevond zich al een tijdje in wat leek op

een permanente crisis, en iedereen leefde op het ritme van wat in de Egyptische volksmond laconiek de *ahdaas* werden genoemd, de gebeurtenissen. Maar niets had ons kunnen voorbereiden op wat er deze keer ging komen.

De situatie in het land van haar vader – Jemen, het land waar Sara de eerste zeventien jaar van haar leven had doorgebracht – hield haar op dat moment al jaren in een verstikkende greep. Ze was er de wereld voor overgevlogen en had haar carrière er vol overgave aan gewijd; alles om betrokken te blijven en een positieve bijdrage te leveren aan het land dat zij als haar thuis beschouwde, maar waar zij altijd als een buitenstaander werd gezien.

In de berichten die de telefoon van Sara die ochtend overspoelden, ging het over Habib, haar vader. Hij was die ochtend nog op bezoek geweest in het huis van zijn vader, Sara's grootvader, in het noordoosten van de Jemenitische hoofdstad. Zoals gebruikelijk op vrijdagen had hij daar 's morgens een kop thee gedronken met de overige familieleden, om vervolgens aan te sluiten bij het vrijdaggebed in een moskee om de hoek van het grootouderlijk huis. Het was al jaren zijn wekelijkse ritueel, maar deze vrijdag liep alles anders.

Die ochtend hadden kwaadwillenden zich in diezelfde moskee tussen de biddende menigte begeven, zorgvuldig behangen met bommen. Een van hen, zo bleek later, had een zwaar explosief verstoppt in het gips dat om zijn been zat, wetende dat hulpbehoevenden doorgaans vooraan in de moskee mochten bidden, recht tegenover de gebedsleider of imam. Zijn handlangers posteerden zich bij de uitgang. Op deze manier werden de nietsvermoedende gelovigen van twee kanten bestookt en wisten de aanvallers zeker dat ze heel veel slachtoffers zouden maken. Er vielen er 141 die

dag. Van Habib was niets meer vernomen sinds hij die ochtend het huis van zijn vader had verlaten.

Sara greep haar telefoon met twee handen vast. Met ogen vol tranen belde ze naar het huis van haar opa. Ze keek me strak aan zonder te knippen. Vanaf de andere kant van de ontbijttafel zag ik haar hart kloppen in haar slapen. Ik hoorde hoe de telefoon overging en hoe een vrouwenstem uiteindelijk de alsmaar dringender wordende vragen van Sara met een onzeker gejammer beantwoordde. De uitwisseling leek een eeuwigheid te duren. Pas toen Sara met de intonatie van haar stem een einde aan het gesprek voorbereidde en beloofde snel weer contact op te nemen, klonk er plotseling rumoer. Op de achtergrond steeg een gejoel op. Ik hoorde de stem van de vrouw overslaan. Sara stond op uit haar stoel, vroeg al roepend in de telefoon wat er gaande was, riep in een Jemenitisch Arabisch dialect allerlei verwensingen, en plofte vervolgens rood aangelopen neer aan de tafel waar haar met boter besmeerde beschuit nog voor haar klaarlag. Ze lachte schokkerig terwijl er dikke tranen over haar wangen stroomden. Haar vader bleek het begin van de gebedsdienst in de moskee te hebben gemist. Hij was eerst nog bij een vriend langs geweest en op het moment dat de daders hun explosieven tot ontploffing hadden gebracht, was hij bezig geweest zijn auto te parkeren. In de paniek die volgde had hij met andere omstanders gewonden onder het puin vandaan proberen te trekken en die met zijn auto naar het ziekenhuis gebracht. Zijn telefoon was daarbij uit zijn broekzak gevallen. Terwijl Sara die ochtend bezorgd aan de telefoon hing, was haar vader in een verwilderde toestand het huis binnengewankeld.